

Drie generaties

Vlaamse volksdansen vroeger en vandaag

Dree Pauwels (°1922) richtte als 23-jarige jongeman in Leuven Volkskunstgroep Reuzegom op. Klein-zoon Geert Pauwels is vandaag een van de dansleiders bij Reuzegom. In oktober 2007 behaalde Reuzegom nog de titel Ambassadeur Vlaamse volksdansen op Dans.Juweel. Hoe Reuzegom ooit begon en hoe het meer dan 60 jaar later van vader op zoon uitgroeide tot een vaste waarde in de Vlaamse volksdansen, daarover gaat hun verhaal.

HET BEGIN: VOORUITSTREVENDE

Dree begon in 1939 met volksdansen in de jeugdverenigingen. Dree: "Mijn toekomstige vrouw Luce en ik dansten al bij de scouts en gidsen en we volgden bij VIVO een voordanserscursus. Ze dachten dat we broer en zus waren, zo braaf waren we in die tijd." Op het einde van de oorlog werd hem gevraagd om aan de leden van de wandelclub volksdansen aan te leren. Daaruit ontstond Reuzegom. "De meeste leden waren jongeren uit jeugdverenigingen zoals scouts en gidsen en de Rode Valken. Voor die tijd waren we heel vooruitstrevend: een gemengde groep van ongehuwde dansers, pluralistisch samengesteld uit alle lagen van de bevolking: studenten, verpleegsters, onderwijzers, ... Jongens moesten 18 jaar oud zijn, meisjes 17."

Geert: "Mijn vader is in Reuzegom gerold samen met mijn oom en tantes. Van de jongste generatie ben ik de enige die de familietraditie voortzet. Ik moest wachten tot ik 16 was, toen de minimumleeftijd. Vandaag ligt die op 14. Reuzegom is immers een volwassen groep. Maar als kind van een groepslid maakte ik wel alles mee. Dat is trouwens nog altijd zo, kinderen kunnen overal mee naartoe, ze lopen mee in de stoet als figurant, ..."

HET DANSREPERTOIRE

Na de Tweede Wereldoorlog waren maar weinig Vlaamse dansen overgeleverd. Dree: "In het begin dansten we vooral Duitse, Engelse en Nederlandse volksdansen. Op de bals in het Leuvense dansten we naast wals, polka, mazurka en scottish, de lancierskadril, de polonaise en kleine danskes zoals Jan Smet, Jan Pirrewit en de Streep. Eind jaren zestig koos Reuzegom voor een repertorium met enkel Vlaamse dansen. Dree: "Daardoor stapten een aantal mensen uit de groep, maar het ging snel weer beter. Doorheen de jaren hebben we hoogtes

Reuzegom op Dans.Juweel 2007, ©Vera Cammaer

Reuzegom vroeger

en laagtes gekend. In de jaren dat het goed draaide telde Reuzegom 40 à 50 dansers."

In de jaren zestig, zeventig en tachtig zette Dree zich in om de traditionele Vlaamse dansen op te zoeken en te noteren. "Bij de start van het Vlaams Dansarchief in Schoten (in 1964 start van de

Studiekring die in 1974 tot de oprichting van het Vlaams Dansarchief leidde, nvdr) bracht ik hen in contact met mijn vriend Louis Doms die de dansen uit de Noorderkempen uitlegde. Die zijn daarna uitgegeven en hadden veel succes. Begin jaren zeventig noteerden we bij de gildes van Diest een heleboel dansen. Bij mijn

Pauwels

DOOR COR VANISTENDAEL EN GEERT PAUWELS

vriend Suske Schellens van de Sint-Sebastiaansgilde van Westerlo noteerden we de dansen van Westerlo. Het doet me plezier dat zij nu ook het Dans.Juweel hebben gewonnen. Waarschijnlijk zijn veel volksdansen verloren gegaan, maar ik ben blij dat we er nog zoveel konden beschrijven en zo hebben bijgedragen aan het behoud van onze Vlaamse danscultuur.”

Geert staat bekend als een choreograaf die nieuwe dansen creëert. Geert: “Dat doe ik nooit alleen, het is een groepsgebeuren. Meestal vertrekken we vanuit een thema uit de Vlaamse geschiedenis, zoals de IJslandvaart. Men weet uit onderzoek wanneer men vertrok, hoe de vangst verliep, wie meevoer, wat er op een boot zoal gebeurde, ... We zoeken daar de dansen en de liederen bij en daarmee maken we een podiumvoorstelling van twintig minuten die aantrekkelijk is voor een modern publiek. Je put inspiratie uit materiaal dat je terugvindt en verwerkt dat tot iets nieuws dat in de lijn van de traditie ligt. We houden steeds een dubbel einddoel voor ogen. Eén: de dansen moeten leuk zijn om te dansen, en twee: de voorstelling moet voor het publiek aantrekkelijk zijn om naar te kijken. We werken ongeveer om de twee jaar een nieuw thema uit en een programma gaat een jaar of drie, vier mee. Op dit ogenblik hebben we twee actieve programma’s. Oudere programma’s doen we liefst niet meer, omdat de groep evolueert. We proberen onze dansers uit te dagen. Je maakt een dans in functie van de dansers die je hebt en je legt de lat telkens net iets hoger. Dan zie je het natuurlijk vooruit gaan.

OPTREDEN GEEN DOEL OP ZICH

Reuzegom staat vandaag vooral bekend als een optredengroep, maar in oorsprong was het een vriendenkring die graag samen danste. Dree: “In de beginjaren dansten we vooral als ontspanning. We gaven dansinitiaties bij jeugdverenigingen. We organiseerden elk jaar met halfvasten een walsavond waar veel Leuvenaars naartoe kwamen en verder een weekend, een kerstfeestje, vrouwkesdag

(Lichtmis), de meibloemekes (30 april), een meiboomplanting, familiedag, ... Elk huwelijk vierden we uitgebreid.” Geleidelijk aan ging Reuzegom meer en meer optreden. Dree: “Ik vergeet nooit ons eerste echte dansoptreden op de Wereldtentoonstelling van 1958 op de Heizel in Brussel. Reuzegom mocht de Vlaamse volkskunst vertegenwoordigen in het Belgisch paviljoen. We brachten een volledig Vlaams programma van een half uur. Vanaf de jaren zeventig traden we jaarlijks op buitenlandse festivals op en organiseerden we ons eigen internationaal folklorefestival. Dit werden de Paasfeesten, het huidige internationale festival voor volksdans en volksmuziek. De dansopleiding gebeurde in Reuzegom zelf, maar wie mee wilde optreden, moest een examen afleggen. Ik nodigde een paar sterke dansleiders uit zoals Adriaan Claeys en Nest Van Eynde om in de jury te zitten. De leden moesten een repertoire van een twintigtal dansen kennen en een dans uitloten om voor de jury te dansen. Zo probeerden we toch een bepaald niveau te halen.”

Geert: “We doen tegenwoordig vijf tot zeven binnenlandse optredens. Daarnaast maken we een drietal buitenlandse reizen. Meer is niet haalbaar omdat we altijd de hele groep mee willen hebben. Optreden is niet het einddoel. Het gaat om het samen zijn en samen de juiste dingen doen om het imago van de volksdans te verbeteren. We werken niet meer met een aparte optredengroep. Leden bepalen zelf of ze dan willen optreden of niet, maar iedereen komt wel mee oefenen, voor het plezier. Naar een dansherhaling komen gemakkelijk 14 à 16 jongens en 20 à 25 meisjes, wat erg veel is. Wie wil optreden moet natuurlijk wel over een bepaald niveau beschikken. Je moet daarin groeien. Sommigen kunnen na een jaar al mee, anderen doen er iets langer over. We doen geen test of zo.”

Geert staat in het volksdansmilieu bekend als een uitstekend danser. Geert: “Als jonge danser ergerde ik me mateeloos aan volksdansgroepen die geen hoog dansniveau haalden en toch op een

Dree Pauwels

Geert Pauwels

podium gingen staan. Daardoor haalden ze in mijn ogen heel het imago van de Vlaamse volksdans onderuit. Op initiatief van mijn tante die toen dansleider was, volgde ik begin jaren negentig samen met andere jongeren van Reuzegom een dansleidercursus bij de VVG. Mijn tante dacht toen al na over haar opvolging en aan kwaliteitsverbetering. In 1995 stapten wij in de dansleiding en vanaf 1998 namen we de dansleiding over van de oudere generatie. Maar het nieuwe imago van de groep werd voor de buitenwereld pas echt zichtbaar toen we in 2000 onze nieuwe kledij ontwikkelden.

Buitenlandse groepen hebben dikwijls mooie kledij, veel authentiekere dan de onze. Toen het boek van Vannoppen over streekdrachten hier in Vlaanderen verscheen, zochten we hem op en gingen zelf op onderzoek in een aantal musea die hij aanduidde. We kwamen er al vlug achter dat al die uniformen die Vlaamse groepen zo vaak dragen, absoluut niet realistisch waren en al helemaal niet historisch verantwoord. Langzaam vormden we ons eigen idee. Ondertussen staan we alweer zeven jaar verder. Reuzegom is sindsdien weer enorm geëvolueerd.”

Meer info en optredens:
www.reuzegom.be

3D - DANS.DENKDAG

Danspunt organiseert op 16 november een dans.Denk.dag over wat de Vlaamse volksdanswereld vandaag bezighoudt, boeit, inspireert, ... Zie pagina 19.